

Malmö stad
Kommunstyrelsen

Datum

2024-06-10

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2024-538

Yttrande**Till**

Utbildningsdepartementet

Remiss Utbildningsdepartementet - Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna (SOU 2024:16) U2024/00585

Sammanfattning

Malmö stad avstyrker utredningens förslag om införandet av en ny skolform, yrkesskola. Malmö stad ser risker med att en ny skolform kan komma att konkurrera med annan vuxenutbildning gällande elever, lärare och andra resurser, men även bli svårnavigerat för den sökande. Om yrkesskola ska införas bör det hellre ske inom ramen för den kommunala vuxenutbildningen. Många av de föreslagna förändringarna gällande lärlingsutbildningen är bra, men Malmö stad lyfter ett antal hinder att ta hänsyn till. Förändringarna i statsbidragshanteringen är angelägna, så även förslagen som syftar till stöd och övergångar till arbetsmarknaden för elever inom anpassad utbildning.

Yttrande

Malmö stad anser att flera av förslagen är relevanta och kan bidra till att främja kompetensförsörjningsbehovet av yrkesutbildade. Malmö stad ser dock ett antal hinder och utmaningar med förslagen i sin nuvarande form och redogör för dessa i det följande.

En ny yrkesskola för vuxna

Malmö stad delar utredningens analys om vikten av att arbetsgivarna involveras i utformningen av utbildningen. Det bäddar för kvalitet, för engagemang i att skapa praktikplatser och för att eleverna ska få anställning. Malmö stad ser dock flera tveksamheter med förslaget om införandet av en ny skolform, och anser att yrkesskolan, om det införs, bör implementeras inom ramen för kommunal vuxenutbildning. Malmö stad ser därtill ett behov av att utvärdera eventuella framtida ändringar gällande komvux för att se om det överhuvudtaget finns behov av att införa

yrkesskola. Genom att göra på det viset skulle det finnas tid för att följa upp den pågående pilotverksamheten innan ett eventuellt genomförande påbörjas.

Det är inte självklart att en ny utbildningsform är svaret på problemet. Alternativa lösningar är olika typer av samverkan mellan kommuner, att utveckla befintliga lärlingsutbildningar, och att se över prioriteringsreglerna vid antagningen till yrkesutbildningar inom komvux exempelvis. Malmö stad anser att det är en fördel att bygga på befintliga strukturer i stället för att införa ett parallellt system.

Det är positivt att utredningen betonar att yrkesskolan ska fungera som ett komplement till befintlig vuxenutbildning. Malmö stad menar emellertid att det är tveksamt om utredningens författningsförslag är tillräckliga för att garantera att så blir fallet. Enligt utredningens förslag till förordning ska Myndigheten för yrkeshögskolan vid fördelning av statsbidrag särskilt ta hänsyn till i vilken grad en utbildning inom yrkesskolan bidrar till den nationella kompetensförsörjningen eller till att bredda utbudet av yrkesutbildning för vuxna regionalt. Förslaget i sin nuvarande utformning öppnar upp för risken att ett överlappande utbildningsutbud uppstår, med ineffektiv resurshushållning som följd och med risk för att en redan liten elevvolym delas upp på ännu fler utbildningar.

Malmö stad anser att risken med en ny utbildningsform är att den konkurrerar med annan vuxenutbildning gällande elever, lärare och andra resurser. Det riskerar att slå särskilt hårt inom utbildningsområden där eleverna redan är få och det kan uppstå situationer där det är för få sökande till båda utbildningsformerna för att kunna fylla och genomföra utbildningar. Inom många sektorer är det redan idag svårt att rekrytera yrkeslärare. En ny utbildningsform riskerar också att minska arbetsplatsernas intresse för att bidra med arbetsplatsförlagt lärande, yrkesråd eller lärlingsråd i den kommunala vuxenutbildningen. Det kan också bli otydligt och svårt att navigera för individer och arbetsgivare med ytterligare en utbildningsform på gymnasial nivå. Med det nya förslaget kommer det finnas fyra; yrkesskola, komvux, arbetsmarknadsutbildningar, och yrkesutbildning i folkhögskolans regi.

Ett ytterligare potentiellt problem med att införa en ny utbildningsform är att det riskerar att bli komplicerat för de studerande att överbrygga gapen mellan de olika systemen. Det är rimligt att försöka att förhindra återvändsgränder, men förslaget om att införa en allmän examen inom komvux behöver analyseras närmre. Yrkesskolan ska vara frikopplad från skolväsendet, och samtidigt ska utbildningen kunna inkluderas i en examen från komvux. I praktiken innebär det svårigheter att ”lyfta in” en yrkesskoleutbildning i en allmän examen i komvux. Det måste vara mycket tydligt att utbildningar i en examen inte överlappar varandra innehållsmässigt. Förslaget innebär därmed att komvux i praktiken kommer att kvalitetssäkra innehållet i en allmän

examen. Denna kvalitetssäkring innefattar då också yrkesskoleutbildningar. Malmö stad anser att reglerna riskerar att bli svåröverskådliga för kommunens myndighetsutövning och betygsättning, men det kan också förhindra studerande att ta sig vidare inom utbildningsväsendet, även om den formella möjligheten finns. Om förändringarna ska genomföras behöver regelverket bli tydligt.

Från ansökan till antagning i komvux

Det blir en administrativ utmaning att lösa antagningen till en sammanhållen utbildning då många sökande har betyg i delar av en yrkesutbildning med sig när de ansöker. Samtidigt innebär det en tydlighet gentemot eleven att bli antagen till en hel utbildning, på samma sätt som i gymnasieskolan. Malmö stad menar att förslaget i grunden är positivt och att det kan öka tydligheten och rättssäkerheten för eleven. Dock måste regeringen se till att det ges tydliga riktlinjer och stöd för denna process.

Ett mer långsiktigt och flexibelt statsbidrag

Malmö stad tillstyrker förslagen som rör långsiktighet och förutsägbarhet när det gäller statens finansiering av yrkesutbildning inom komvux. Det är däremot svårt att bedöma om de nya reglerna kring finansieringen i praktiken kommer att öka eller minska kostnaderna för kommunen. Detta behöver beskrivas tydligare.

Bättre förutsättningar att snabbt möta nya stora utbildningsbehov

Det är positivt med möjlighet till extra tilldelning av statsbidrag för yrkesvux till kommuner med särskilt stora behov av utbildning. I grunden ser Malmö stad positivt på att det kan medges undantag från de normalt gällande reglerna om prioritering vid ansökan, men det måste finnas ett tydligt regelverk kring detta för att upprätthålla rättssäkerheten.

En reformerad lärlingsutbildning för vuxna

Malmö stad instämmer i att det är av stor vikt att utbildningar får en starkare koppling till arbetslivet. Det kan dock bli svårt att ha en längre framförhållning i kursutbudet om det bygger på att företag ska kunna ta emot elever genom till exempel utbildningskontrakt. Idag är det ofta svårt att få branscher och arbetsgivare att engagera sig i branschråd, programråd och liknande samverkansformer. Det är också en utmaning att få tag på kvalificerade handledare för olika typer av arbetsplatsförlagd utbildning. Ett ökat arbetsgivaransvar kan innebära en ökad börda för en del arbetsgivare, vilket kan kräva ytterligare resurser för utbildning och handledning av lärlingar.

En lärlingsutbildning ställer stora krav på den som handleder elever för att genomförandet och bedömningen av utbildningen ska vara rättssäker. Att arbetsgivare själva väljer ut elever till anställningskontrakten kan potentiellt minska risken för avbrott, förutsatt att det leder till att de mest motiverade eleverna blir utvalda.

Samtidigt ser Malmö stad betydande risker med den föreslagna urvalsprocessen vad gäller att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i bedömning av vem som har bäst förutsättningar att klara utbildningen, eftersom den bygger på vad en enskild arbetsgivare vill ha. Det finns en risk att mångfalden bland deltagarna kommer att missgynnas om arbetsgivare upprätthåller traditionsbundna normer. Förändringarna kan också medföra att målgrupper som står längre ifrån arbetsmarknaden får svårare att antas till en lärlingsutbildning.

Elevers tillgång till stöd och anpassningar

Malmö stad instämmer i att frågan om stödbehov bör utredas vidare. En förutsättning för att få fler att klara en yrkesutbildning är att vuxenutbildningen blir bättre på att möta elevernas behov av stöd. Det bör finnas en nationell enhetlighet och lämnas statlig finansiering för att säkra likvärdigt stöd över hela landet.

En kartläggning av stödbehov vid ansökan eller upprättandet av en individuell studieplan är bra, men detta innebär att eleven själv behöver ha en god uppfattning av sina behov om detta ska fungera. Oftast märks det först efter en tid i undervisning att det finns behov och då ges eleven stöd. Förslaget behöver utredas vidare, dels gällande vilken faktisk belastning det skulle medföra administrativt för kommunerna, dels om det ska vara obligatoriskt för alla elever och hur insatsen i så fall ska finansieras.

Underlättande av studier för elever med funktionsnedsättning

Malmö stad tillstyrker utredningens förslag till uppdrag till myndigheter.

Underlättande av övergångar till arbetsmarknaden för elever inom anpassad utbildning

Malmö stad välkomnar utredningens förslag om att tillsätta en utredning gällande finansiering av studier för elever inom komvux som anpassad utbildning. Tanken att använda det högre studiebidraget från CSN är god och kan vara en väg framåt för målgruppen.

Malmö stad anser att de yrkespaket som finns att tillgå idag för komvux som anpassad utbildning inte är tillräckliga. Malmö stad tillstyrker förslaget att ta fram yrkespaket på SeQF-nivå 3. Det kan vara ett bra steg på vägen för att underlätta övergången till arbetslivet för elever från komvux som anpassad utbildning. Det är viktigt att arbetsgivarna är med i framtagandet och också är beredda att ta emot och anställa de individer som går utbildningen för att förändringen ska få effekt. Det blir också viktigt att examen från utbildningar på SeQF-nivå 3 anses ge formell behörighet för vissa typer av anställningar och arbetsuppgifter. Utbildningen måste också bli något annat än ytterligare en anpassad yrkesutbildning. Det kan exempelvis göras genom att lyfta in kurser från komvux på gymnasial nivå i paketet.

Malmö stad anser att höjningen av statsbidragsnivån är välmotiverad eftersom yrkesutbildningar inom anpassad utbildning är resurskrävande.

Malmö stad menar att för att åtgärder för elever inom komvux som anpassad utbildning ska få verklig effekt behöver det tas ett helhetsgrepp på de insatser som finns runt målgruppen. Utredningen lyfter att LSS-handläggares bedömningar kan vara subjektiva utifrån det tolkningsutrymme som lagstiftningen ger. Det vore önskvärt att riktlinjerna för tillämpning av LSS blir tydligare i frågan om att kunna kombinera eller ersätta daglig verksamhet med studier inom komvux.

Prövning inom komvux och gymnasieskolan

Malmö stad instämmer i förslaget att prövningar i första hand ska genomföras i hemkommunen, det skulle avlasta kommunerna. Förslaget om att interkommunal ersättning ska betalas då eleven inte genomför prövning i hemkommunen är positivt och bör genomföras. Det är dock viktigt att understryka att avgiften för prövning inte täcker den faktiska kostnaden för en prövning, som framför allt för vissa yrkesämnen kan vara betydligt högre. Beroende på hur den interkommunala ersättningen utformas riskerar alltså huvudmän med ett bredare utbildningsutbud att stå med större kostnader för prövningar, även om utredningens förslag genomförs. Malmö stad anser också att höjningen av avgiften från 500 kronor till 1000 kronor per prövning är alldeles för hög. Det kommer innebära hinder för de med små ekonomiska marginaler.

Malmö stad avstyrker förslaget om att rektor ska kunna ge betyget E utan prövning efter validering. Prövning efter validering innebär idag enbart att läraren efter en validering, i de fall kunskaper motsvarande en hel kurs är uppvisade, gör en bedömning av det under valideringen inhämtade underlaget och sätter ett betyg i enlighet med bestämmelserna om betyg och betygssättning. Utredningens förslag försvårar för validering som begrepp inom komvux, eftersom det skulle innebära att validering särskiljs och i stället för att vara en individanpassning av en utbildning blir ett helt eget spår med egna regler. Det är inte förenligt med den flexibla individanpassade vuxenutbildningen att en enskild individanpassning under en pågående utbildning kräver flera val (inte validering/validering, E-betyg/hela betygsskalan). Förslaget gör tröskeln in till validering högre och gör att valideringsprocessen blir svårare att förstå. Rättssäkerheten i processen kan därmed bli lidande och det kan få stora konsekvenser för eleven.

Uppföljning och utvärdering av förslagen

Malmö stad tillstyrker förslaget angående uppföljning och utvärdering i det fall regeringen väljer att gå vidare med utredningens övriga förslag.

6 (6)

Ordförande

Katrin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

Pamela Lindqvist

Helena Nanne (M) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.